महाराष्ट्र टाईम्स १ डिसेंबर १९

म. टा. प्रतिनिधी, ठाणे

पोळपाटावर पोळ्या लहानशा लाटणारे चिमुकले हात... तर कुठे मन लावून घुसळले जाणारे ताक... एरवी आईने केलेल्या जेवणावर ताव मारणाऱ्या बच्चेकंपनीने शाळेच्या प्रदर्शनात मात्र थेट स्वयंपाकघर गाठले. सरस्वती मंदिर ट्रस्टच्या पूर्व प्राथमिक विभागातर्फे आयोजित करण्यात आलेल्या बालनगरीत विद्यार्थ्यांनी मनसोक्त धमाल केली. पालक आणि शिक्षक यांच्या एकत्रित प्रयत्नांतून कृतीशिक्षणाची माहिती देणारी ही कल्पक कलाकृती उलगडली.

विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक गुणवत्तेचा पाया हा बालशिक्षण असल्याने पूर्वप्राथमिक वयोगटातील शिक्षण आनंददायी व्हावे, असा नारा देत सरस्वती मंदिर ट्रस्टतर्फे ही बालनगरी वसवण्यात आली आहे. एकूण पंघरा स्टॉल्समधून संवाद कौशल्य, भाषा

ज्ञान, प्राथमिक अंकगणित यांसारखे पुस्तकी विषय पुस्तकांशिवाय खेळाच्या माध्यमातून उलगडले जावे, असा प्रयत्न केला गेला. कल्पकतेच्या माध्यमातून अवेकविध खेळ, कलाकृती, हस्तकलेच्या वस्तू यांच्या आधारे मुलांना शिक्षण कसे देता येईल, यांचे प्रात्यक्षिक मांडण्यात आले आहे. चिठ्ठ्यांमधून विषय निवड्न त्यावर साधलेला संवाद, त्यानंतर शिक्षकांची मिळणारी कौतुकाची थाप, विविध आवाजांमधून निर्माण होणारे भाषाकौशल्य यांसह अवणशक्ती, आकलन क्षमता यांचा कस लावणारे प्रकल्पही तयार करण्यात आले आहेत. पालक आणि शाळेतील शिक्षक यांच्या माध्यमातून स्टॉल्सचे नियोजन केले गेले असले तरी प्रत्येक स्टॉल्सचा केंद्रबिंद् विद्यार्थी असल्याने विद्यार्थ्यांना प्रत्यक्ष सहभागाची संधी दिली जात आहे. विद्यार्थ्यांना व्यवहारज्ञान देण्यासाठी स्वतंत्र विभाग आहे. घरातील कामांची विद्यार्थ्यांना माहिती मिळावी तसेच

कामांतून साधला जाणारा व्यायाम यांसाठी भाजी चिरणे, पोळ्या लाटणे, ताक घुसळणे, तांदळ निवडणे यांसारख्या सोप्या कामांचा आनंद मुलांना लुटता येत आहे. शिक्षकांच्या मार्गदर्शनाखाली सफाईदारपणे काम करणारी मुले हा पालकांसाठीही कौतुकाचा विषय ठरला आहे. या प्रदर्शनाचे उद्घाटन दिल्ली येथील एनसीईआरटीच्या सहाय्यक प्रोफेसर डॉ. रोमिला सोनी यांच्या हस्ते करण्यात आले. बालशिक्षणासाठी असलेल्या नियमांचे पालन करत अध्यापन करणे गरजेचे आहे. यंदाच्या बालनगरीत ही बाब दिस्न आल्याचे समाधान आहे, मात्र शाळांमध्ये वर्षभर अशाच पद्धतीने शिक्षण होणे गरजेचे आहे. ज्या शिक्षणात विद्यार्थी आनंदाने सहभागी होतात, त्याच पद्धतीतील शिक्षणाची गरज असल्याचे मत प्रा डॉ. रोमिला सोनी यांनी व्यक्त केले. बालनगरी आज रविवारीही सर्व विद्यार्थी तसेच पालकांसाठी खुली आहे.

संडे ॲंकर । बालनगरीत शिक्षक, पालकांचा उत्स्फूर्त सहभाग; मुलांनी केल्या विविध कृती

चिमुकल्यांनी घेतले हसतखेळत शिक्षण

तीन ते सहा वयोगटांतील मुलांच्या शिक्षणाचा उल्लेख नेहमीच 'बालशिक्षण' असा केला जातो. 'हसतखेळत शिक्षण' हा या बालशिक्षणाचा गाभा आहे. हे शिक्षण 'मूलकेंद्री' असले पाहिजे. विविध शैक्षणिक कृती अनुभवांनी सज्ज असली पाहिजे. या वयोगटांतील मुलांना अभ्यास किंवा त्याअनुषंगाने थेणाऱ्या लेखन व वाचनाच्या दडपणाखाली न आणता सहज त्या वाटेवर सोडले पाहिजे. यासाठी या वयोगटांतील पालकांपुढे व या क्षेत्रात काम करणाऱ्यांपुढे मांडण्यास सरस्वती मंदिर ट्रस्टने या बालनगरीचे आयोजन केले आहे.

- सुरेंद्र दिधे

बालशिक्षण हा विषय महत्त्वाचा आहे. त्यासाठी नियमांचे पालन करून अध्यापन करणे गरजेचे आहे. यंदाच्या बालनगरीत ही बाब दिसली. मात्र, शाळांमध्ये वर्षभर अशाच पद्धतीने शिक्षण होणे गरजेचे आहे. ज्या शिक्षणात विद्यार्थी आनंदाने सहभागी होतात, त्याच पद्धतीतील शिक्षणाची गरज आहे. पूर्वप्राथमिक शिक्षण पुढील वाटचालीचा पाया असल्याने तो मजबूत राहावा, यासाठी शिक्षक व शिक्षणसंस्था यांचे प्रयत्न महत्त्वाचे आहेत. विद्याध्यिच वय आणि आकलनशक्ती यांचा विचार करत शिक्षण व्हावे. - डॉ. रोमिला सोनी लोकमत न्यूज नेटवर्क

ठाणे : गाणी, नृत्य, अंकवाचन, पक्षी, प्राणी, झाडे, पाने, फुले, फळांची ओळख, दैनंदिन व्यवहार, कथा सांगणे, आवाज ओळखणे, संभाषण या साऱ्यांचे शिक्षण हसतखेळत, मनोरंजन पद्धतीने तसेच कोणताही कंटाळा न करता बालनगरीत चिमुकल्यांनी घेतले.

शिक्षणाची शैक्षणिक जत्राच या बालनगरीत पाहायला मिळाली. एकाच छताखाली शिक्षक, विद्यार्थी व त्यांचे पालक एकत्र आले होते. या बालनगरीत ३ ते ६ वयोगटांतील मुलांच्या विकासक्षेत्रांच्या विविध दालनांची सफर घडली.

सरस्वती मंदिर ट्रस्टतर्फे शनिवार व रविवार दोन दिवस बालनगरीचे आयोजन केले. शनिवारी त्याचे उद्घाटन एनसीईआरटीच्या सहायक प्रोफेसर डॉ. रोमिला सोनी यांच्या हस्ते झाले. यांचेळी ट्रस्टचे कार्यकारी विश्वस्त सुरेंद्र दिघे व इतर उपस्थित होते. हसतखेळत बालशिक्षणांची प्रात्यक्षिके या बालनगरीतील विविध दालनांमधून बंघायला मिळाली. या बालनगरीत एकूण १२ दालने आहेत. त्यात भाषाविकास - श्रवण व संभाषण, वांचनपूर्व ते वांचन,

बालनगरीत मांडण्यात आलेले विविध प्रकारचे साहित्य.

लेखनपूर्व ते लेखन, परिसर, बौद्धिक विकास - गणित, ज्ञानेंद्रिय दालन, जीवनव्यवहार, गाणी, नृत्य, पपेट, मुक्तखेळ, सामाजिक व भावनिक विकास, कलाविकास, स्थूलस्नायू विकास कृती अशी त्याची आखणी करण्यात आली. मुले १०-१० च्या गटाने या दालनातून फिरत होते व तेथील शिक्षिका त्यांचे त्या विकासक्षेत्राचे पाठ घेत होत्या.

अशा प्रकारच्या शिक्षणातून मुलांची निरीक्षणशक्ती वाढते, त्यांना पर्यायी शब्द समजतात, त्यांचा शब्दसंग्रह वाढतो, परिसर समजतो, बौद्धिक विकास होतो, असे मत शिक्षकांनी नोंदविले. श्रवण संभाषणात तर मुलांनी एक शब्द ओळखल्यावर त्यावरून माहिती सांगितली. विविध खेळांच्या माध्यमांतून मुलांनी वाचन केले. गणितीच्या दालनात तर खेळांद्वारे गणित शिकले, पपेट शोमध्ये मलांनी आवडीने भाग घेतला. जीवनव्यवहार दालनात तर संपर्ण दैनंदिन जीवन मुलांनी अनुभवले, झाडांना पाणी घालण्यापासन पीठ मळणे. धान्य भरणे-ओतणे यासारख्या विविध कृती केल्या. यात मुलांना ताक घसळणे, जात्यावर दळणे हे नवीन शिकायला मिळाले. डान्स या दालनात तर मुले उत्साहाने नाचताना दिसली. तर, मक्त खेळात कोणताही खेळ खेळण्याची मुभा मुलांना होती. हे दालन पालकांनी हाताळले होते.

म. टा. प्रतिनिधी, ठाणे

मुक्तखेळ, बोलके पपेट्स, खेळातून उलगडत जाणारी गणिते अशा मनोरंजन तरीही अर्थपूर्ण विषयांच्या बालनगरीत विद्यार्थ्यांना विहार करता येणार आहे. ठाण्यातील सरस्वती मंदिर ट्रस्ट शाळेत पूर्व प्राथमिक स्तरावरील शिक्षणासंदर्भात एक शैक्षणिक जत्रा-बालनगरी' या उपक्रमाचे आयोजन शनिवार, ३० नोव्हेंबर आणि रविवार १ डिसेंबर रोजी करण्यात आले आहे. या वालनगरीत आपल्याला तीन ते सहा वयोगटातील मलांच्या विकासक्षेत्रांच्या विविध

रालनांची सफर घडणार आहे. तीन ते सहा वयोगटातील पुलांच्या शिक्षणाच्या उल्लेख हिमीच 'बालशिक्षण' असा केला ततो. 'हसतखेळत शिक्षण' हा या ालशिक्षणाचा गाभा असल्याने या

महाराष्ट्र टाईम्स २८ नोव्हेबर टाण्यात भरणार शैक्षणिक जत्रा

बालनगरीचे आयोजन करण्यात आले आहे. संस्थेच्या पूर्व प्राथमिक मराठी व इंग्रजी माध्यमात या आनंददायी बालशिक्षणाचाच पुरस्कार केला जातो. त्या हसतखेळत बालशिक्षणाची प्रात्यिक्षके या बालनगरीतील विविध दालनांमधून फिरताना बधायला मिळणार आहेत. या वयोगटातील

सरस्वती मंदिर ट्रस्ट शाळेतील उपक्रम

म्लांचे पालक, शिक्षक, प्रशिक्षक किंवा त्यांच्यासाठी काम करणारे सर्वच याचा लाभ घेऊ शकणार आहेत. या बालनगरीत एकुण १२ दालनांची उभारणी होणार आहे. भाषाविकास -श्रवण व संभाषण, वाचनपूर्व ते वाचन, लेखनपूर्व ते लेखन, परिसर दालन, बौद्धिकविकास - गणितदालन दालन, ज्ञानेंद्रिय दालन, जीवनव्यवहार दालन, गाणी, नृत्य, पपेट दालने, मुक्तखेळ दालन, सामाजिक व भावनिक विकास दालन, कलाविकास दालन, स्थूलस्नायू विकास कृती अशी त्याची आखणी आहे.

या प्रत्येक दालनांना शिक्षणतःज्ञांची नावे दिली आहेत. जसे गणित दालनाला-पिआजे दालन म्हटले आहे. तर, ज्ञानेंद्रिय दालनाला मादाम मॉन्टेसोरींचे नाव दिले आहे. गाण्यांच्या दालनाला रवींद्रनाथांचे नाव दिले आहे. मुले दहा-दहाच्या गटाने दालनांतून फिरतील व तेथील शिक्षिका त्यांचे त्या विकासक्षेत्राचे पाठ घेईल. बालनगरीस भेट देणाऱ्यांना या पाठांचे प्रात्यक्षिक पाहावयास मिळतील. बालनगरीचे उदघाटन दिल्ली येथील एनसीईआरटीच्या सहाय्यक प्रोफेसर डॉ. रोमिला सोनी यांच्या हस्ते होणार आहे. बालनगरीत सर्व शाळांमधील विद्यार्थ्यांना प्रवेश घेता येणार असल्याचे संस्थेचे विश्वस्त सुरेंद्र दिधे यांनी सांगितले.

Thane school holds 2-day learning festival for kids

Ankita G Menon

ankita.gopakumar@htlive.com

THANE: The Saraswati School in Naupada organised Balnagari, a two-day festival for children between the age of three and six on Saturday and Sunday.

The festival that commenced on Saturday, hosts an array of activities, including music, dance and puppetry. It was inaugurated by Dr Romila Soni, professor at NCERT, Delhi.

"This fiesta is organised with an aim tomake the parents aware about children's fine motor and gross motor development, and sensory development through various play chambers. Through various activities that we have organised, children can develop language skills, logical mathematical perception and learn aboutenvironment," said Surendra Dighe, chairman, Saraswati Mandir Trust.

The school premises is decorated with paintings and colourful informative charts.

 Students engaged in activities at Balnagari, organised at Saraswati School, Naupada on Saturday

PRAFUL GANGURDE/HT PHOTO

Akshata Raju, parent of 4-year-old Shrishti, said, "There were many engaging and effective learning activities for children. My daughter was intrigued to visit all the sections."

Soni, who was impressed with the school, said, "It is essential for students to learn while they are having fun and are involved in activities. They are very observant, and this is an age where they can grasp things easily."

PLAY AND LEARN

- What: Balnagari (for children upto 3-6 years)
- Where: Saraswati School, M G Road, Naupada
- When: November 30 and December 1, (Time: 9am to 2:30pm)

Uniformity must at pre-schools in country: Experts

Vinamrata.Borwankar@timesgroup.com

the tea mon times years, said po-

Mumbai: As the new national education policy aims to bring early childhood education

under formal schooling, experts said there is a need to bring uniformity in pre-schools across the country in terms of learning, infrastructure and teacher qualifications.

Early education centres—playschool, nursery and kindergarten—serve as a ground to mould kids for primary and secondary education. However, currently, most are unregulated and not monitored on the academics front.

Romila Soni who is a member of a core committee of the National Council of Educational Research & Training's recently launched guidelines and curriculum for pre-schools lauded the move to merge pre-school which has been distinct from primary and secondary school levels. She was speaking at the Seeding Edufest organised by Saraswati Mandir Trust in Thane.

Soni said that bringing focus on early childhood education will also help increase enrolment in government schools. "Currently, enrolments are low and drop outs are high in government schools because children don't have the right, pressure-free environment to develop during the impressionable age of up to five years. Once there is an

NEW NATIONAL EDU POLICY

improvement in that, students will be able to grasp and learn better in class I and not be forced to drop out," she said.

An exhibition at the venue displayed the school's innovative teaching methods implemented at the pre-primary level.

The national council's guidelines outline that a pre-school teacher must meet educational qualifications as set by the National Council for Teacher Education, set the teacher-pupil ratio to 1:25 and outline how schools must create infrastructure conducive for a healthy environment for early education.

"We have also drafted the early learning outcomes for pre-schools which outline how much a child should be able to do at pre-schools. This will ensure that there is smooth transition to class I," said Soni.

The council is training over 42 lakh teachers through resource groups.

rector